

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH
Parashat Michpatim – Du 7 au 11 Février 2021

בס"ד

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Anigrone

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la bénédiction à faire sur un aliment qui serait nocif alors que son goût est apprécié**. Par extension nous pourrons connaître la Halah'a pour la Braha des médicaments, avec ou sans goût, ou bien lorsqu'ils font l'objet d'une mixture.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמת בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותיבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משקים והם משפמים. אני משקים לדברי תורה והם משפמים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du Dimanche

1) Les aliments nocifs

Comprendre à travers cette Guemarra et les enseignements des Richonim, comment traiter le cas de l'huile d'olive ou de tout aliment nocif.

לה: כיצד מברכין פרק שישי ברכות

קביעותא השתא מיהא ב"מלה דעתו אצל כל אדם: גופא אמר רב יהודה אמר שמואל וכן א"ר יצחק א"ר יוחנן השמן זית מברכין עליו בורא פרי העץ היכי דמי אילימא דקא שתי ליה (משתה) אוזוקי מוּיָק ליה דתניא יהשותה שמן של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש הסך שמן של תרומה משלם את הקרן ומשלם את החומש אלא דקא אכיל ליה על ידי פת אי הכי הויא ליה פת עיקר והוא טפל ותנן זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופותר את הטפלה אלא דקא שתי ליה ע"י אניגרון דאמר רבה בר שמואל אניגרון מיא דסלקא אנסיגרון מיא

לו. כיצד מברכין פרק שישי ברכות

דכולהו שלקי א"כ הוה ליה אניגרון עיקר ושמן טפל ותנן זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופותר את הטפלה הכא במאי עסקינן בחושש בגרונו דתניא החושש בגרונו לא יערענו בשמן תחלה בשבת אבל גותן שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע פשימא מהו דתימא כיון דלרפואה קא מכיין לא לברך עליה כלל קמ"ל כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי: קמחא דחיטי רב יהודה אמר בורא

רש"י

דכולהו שלקי. כל מיני ירק שלוק: החושש בגרונו. ונריך לתת בו שמן הרבה דהוה ליה שמן עיקר ואניגרון טפל: לא יערענו בשמן. בשבת דמשהי ליה בתוך גרונו ואינו בולעו וכיון דלא בלע ליה מוכחא מילתא דלרפואה הוא וחכמים גזרו על כל רפואות הנכרות משום

שחיקת סמנים שהיא מלאכה: פחלה. כלומר לכתחלה לא יתן השמן בפיו לשם ערעור כי אם לשם בליעה ואם בא להשהותו ישהנו: דאית ליה הנאה מיניה. לצד הרפואה יש לו הנאת אכילה: והלכתא וכו' עד

ברכה אחת: אווקי מויק. לגופיה ואין זו אכילה שטעונה ברכה דגבי ברכה ואכלת כתיב: דסניא. דלאו בר אכילה היא: השופה שמן של פרומה. בשוגג: משלם אם הקרן. כשאר מויק את חבירו בממונו: ואין משלם חומש. דגבי חומש אכילה כתיב ואיש כי יאכל קדש בשגגה (ויקרא כג) פרט למזיק: ע"י הפת. משום לפתן: ע"י אניגרון. מין מאכל הוא ונותנים לתוכו שמן ושנוי במשנה בכמה מקומות: דאמר רבה בר שמואל. לא אתא הכא אלא לפרושי לן מאי ניהו: מיא דסלקא. מים ששלקו בהן תרדין:

Les mots du jour à apprendre :

Huile	שמן
Olive	זית
Crée	בזרא

L'étude aujourd'hui est dédiée à la bonne santé de

Itshak bar Yossef et Dvora bat Rahel

Programme du Lundi

Comprenez-vous qu'il y a une différence entre Rachi et les commentaires suivants sur le problème de l'huile ?

ראבי"ה חלק א - מסכת ברכות סימן צח

והשותה שמן זית בעיניה, כיון דאזוקי מזיק ליה לא מברך כלל עלויה, שאין כאן הנאה. ואם עירב אותו על ידי אניגרון ויש בו שמן זית כל כך שהוא עיקר והחושש בגרונו רגיל לשתותו אף על פי דלרפואה קא שתי ליה כיון דמתהני נמי מיניה מברך בורא פרי העץ, ואם לא חש בגרונו השמן טפל ומברך אמיא דסילקי כי סילקי, אבל טבל בו את הפת הוה ליה פת עיקר ואפי' השמן בעיניה וכ[ד]תנן מברך על העיקר ופוטר את הטפילה

רבינו יונה מסכת ברכות דף כה עמוד א

ואי שתי לי' משתיא באפי נפשיה שאינו מערב לשם שום דבר כלל אזוקי מזקי ליה ואינו מברך עליו כלל שאין זה דרך הנאה שכל דבר שמזיק אין מברכין עליו כלל. מפי מורי הרב נר"ו

לבוש אורח חיים סימן רב סעיף ד

שמן זית עיקר ברכתו היא בורא פרי העץ, אלא שכשאדם שותה אותו לבדו כמות שהוא הוא מזיק לאדם, לפיכך אין לברך עליו כששותהו לבדו דהאיך יברך והוא מזיקו, טוב היה לו שלא לשתותו

Doit-on faire au moins Chéhakol sur un aliment nocif ?

רמב"ם הלכות ברכות פרק ח הלכה ב

הסוחט פירות והוציא מהן משקין מברך עליהן בתחלה שהכל ולבסוף בורא נפשות, חוץ מן הענבים והזיתים שעל היין הוא מברך בורא פרי הגפן ולבסוף ברכה אחת מעין שלש, ועל השמן בתחלה הוא מברך בורא פרי העץ, במה דברים אמורים שהיה חושש בגרונו ושתה מן השמן עם מי השלקות וכיוצא בהן שהרי נהנה בשתייתו, אבל אם שתה השמן לבדו או שלא היה חושש בגרונו מברך עליו שהכל, שהרי לא נהנה בטעם השמן

Les mots du jour à apprendre :

Fruit	פְּרִי
A quoi cela ressemble	הֵיכִי דְמִי
Endommagement	מִזִּיק

L'étude aujourd'hui est dédiée Leelouy Nichmat

Berah'a Naomie Sarah bat Hanina Baya

Programme du Mardi

Explications sur le Rambam qui nécessite de faire Chéhakol :

כסף משנה הלכות ברכות פרק ח הלכה ב

ומ"ש שאם שתה השמן לבדו שמברך שהכל. תימה דכיון דאזוקי מזיק אין לברך עליו וכן פירש"י וכך כתב הרי"ף ז"ל ואי שתי ליה משתא אזוקי מזיק ליה ולא מברך עליה וכבר תמה עליו הטור בסימן ר"ב. ורבינו מפרש שלא אמרו אי דשתי ליה אזוקי מזיק אלא לאפוקי מה שאמרו שיברך עליו בורא פרי העץ אבל כיון דאע"ג דאזוקי מזיק נהנה הוא מברך [שהכל]

אבן האזל הלכות ברכות פרק ח הלכה ב

ונראה דסובר הרמב"ם דכיון דעכ"פ יש לו תועלת מכיון ששותה אותו ואפשר שותה אותו בשביל שיש דברים דשמן מעלי לזה ולכן אף דאזוקי מזיק ליה ואין דרך לשתותו מברך שהכל והוי כמו קמחא דשערי שם ל"ו ע"א ומצאתי שכ"כ הב"ח ופר"ח והחמד משה, והחמד משה הביא ממה דפסק הרמב"ם דכוסס את השעורה פטור מחומש לפי שהזיק את עצמו, ומוכח דאף היכי דמזיק ליה מברך, אכן שם אמר בגמ' קמ"ל כיון דאית ליה הנאה בעי ברוכי, וכאן כתב הרמב"ם שהרי לא נהנה בטעם השמן וצריך לומר דהא דכתב שהרי לא נהנה הוא רק לומר דלא יברך ב"פ העץ משום דלא נהנה כדמתהני אינשי וכמו דכתב הרי"ף דלא רגילי אינשי לספויי קמחא והוי נשתנה לגריעותא לענין זה וכמו שכ' שם בה"ג להדיא אבל כיון ששתה עכ"פ בשביל איזה תועלת חייב לברך

Preuve pour le Rambam :

כיצד מברכין פרק שישי ברכות לו.

שהכל והא"ר זירא אמר רב מתנא אמר
שמואל יאקרא חייא וקמחא דשערי מברכין
עלייהו שהכל נהיה בדברו מאי לאו דחיטי
בורא פרי האדמה לא דחיטי נמי שהכל נהיה
בדברו ולשמעינן דחיטי וכ"ש דשערי אי
אשמעינן דחיטי הוה אמינא ה"מ דחיטי

אבל דשערי לא לברך עליה כלל קמ"ל ומי גרע ממלח חומית דרתנן על
יהמלח ועל חומית אומר שהכל נהיה בדברו אצטריך סד"א מלח חומית עביד
אינש דשדי לפומיה אבל קמחא דשערי הואיל וקשה לקוקיאני לא לברך
עליה כלל קמ"ל כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי: קורא רב יהודה

רש"י

הלכך פרי הוא: מאי לאו. מדאמר
שערי מכלל דס"ל בחטי צפה"א
דחטיב: ומי גרע ממלח וחמיס.
והכי תיסק אדעתין דלא תבעי
צרכה: וחמיס. שלמיר"א (6): קוקיאני.
תולעים שצמעיס: דאיס ליה הנאה.
צאכילה: קורא. כך של דקל.

Les mots du jour à apprendre :

Paye	מְשַׁלֵּם
1 cinquième	חֲמִישׁ
Oint	סָךְ

Programme du Mercredi

2. Le cas d'Anigrone

Il ressort de la Guemarra deux cas clairs : lorsqu'on met beaucoup d'huile pour la réfoua, ou peu d'huile et pas pour la Réfoua. Les Poskim ont été en discussion pour les deux cas intermédiaires suivants : beaucoup d'huile et pas pour la Refoua ; peu d'huile et pour la Réfoua

1. Beaucoup d'huile mais pas pour la Réfoua

טור אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רב

שמן זית מברכין עליו בפה"ע ומוקמין לה בחושש בגרונו שזו היא רפואתו שנותן שמן (ס"א הרבה) ו) לתוך אניגרון ובולעו דהשתא הוי ליה שמן עיקר אבל אי אכיל ליה ע"י פת הוה ליה פת עיקר ומברך על העיקר ופוטרי הטפלה. ואי שתי ליה בעיניה אזוקי מזיק ליה ולא יברך עליו כלל. ופי' ה"ר יוסף לאו דוקא חושש בגרונו אלא אורחא דמילתא נקט וה"ה נמי אם אינו חושש בגרונו אם נותן שמן הרבה לתוך אניגרון מברך עליו שהרי נהנה ממנו אבל בה"ג כתב שאין לו לברך אלא אי כייבין ליה חניכיה דמיכין לרפואה ומיתהני מיניה אבל ליכא רפואה אפילו נותן שמן הרבה הוי אניגרון עיקר ואין לו לברך על השמן וכן כ' הר"ם מרוטנבורק וכו"כ הרמב"ם ז"ל אם שתה אותו לבדו או שלא היה חושש בגרונו מברך עליו שהכל ואין נראה מה שכתב שאם שתה אותו לבדו שיברך עליו דקאמרי' בגמרא אי דשתייה בעיניה אזוקי מזיק ליה פי' ולא יברך עליו כלל ו*) ויותר נראה סברא ראשונה לברך אף כשאינו חושש דכיון שהוא נהנה למה לא יברך ז) אדרבה יותר פשוט הוא שצריך לברך עליו כשאינו לרפואה מכשהוא לרפואה

בית יוסף אורח חיים סימן רב

ומה שכתב רבינו ויותר נראית סברא ראשונה וכו'. כלומר שמה שהסכימו בו בה"ג והר"ם והרמב"ם שאם אינו חושש בגרונו אינו מברך על השמן אינו נראה ויותר נראית סברא ראשונה שהיא סברת ה"ר יוסף שאפילו אינו חושש בגרונו אם נותן שמן הרבה לתוך אניגרון מברך על השמן דכיון שהוא נהנה מן השמן למה לא יברך עליו אדרבה יותר פשוט הוא שצריך לברך עליו מכשהוא לרפואה ומיהו מתוך דברי הרשב"א נתיישב זה שכתב (לו. ד"ה הכא) דכל ששותהו על ידי אניגרון ומתכוין בו לרפואה מברך עליו בורא פרי העץ דהוי ליה שמן עיקר וכל שאין מתכוין לרפואה אלא לאכילה הוי ליה אניגרון עיקר ואינו מברך אלא על האניגרון

Les mots du jour à apprendre :

Corne Capital	קרן
Si c'est ainsi	אי ה"כ
Craint	חושש

Programme du Jeudi

2. Peu d'huile et pour la Réfoua

ב"ח אורח חיים סימן רב

ונראה דלמסקנא בחושש בגרונו דשמן הוא העיקר לרפואת גרונו אפילו לא נתן באניגרון אלא שמן מועט כמו שהוא הרגילות נמי מברך בורא פרי העץ בין לה"ר יוסף בין לבה"ג ומשום הכי כתב רבינו בתחלה בסתם ומוקים לה בחושש בגרונו שזו היא רפואתו שנותן שמן לתוך אניגרון ובולעו וכו' ולא כתב שנותן שמן הרבה דאפילו בנותן שמן מועט מברך בורא פרי העץ לדברי הכל כדפירשתי אלא דה"ר יוסף כתב דבאינו חושש בגרונו ונתן שמן הרבה מברך גם כן בורא פרי העץ דהשמן הוא העיקר ואינו מברך שהכל אלא בנותן בו שמן מועט כמו שהוא הרגילות דאז אניגרון עיקר

ולבה"ג אין לחלק אלא בין חושש בגרונו לאינו חושש דבאינו חושש אפילו נותן בו שמן הרבה מברך שהכל ובחושש אפילו בנותן שמן מועט כמו שהוא הרגילות מברך בורא פרי העץ וכן כתב הרמב"ם בריש פרק ח' בסתם דבחושש מברך בורא פרי העץ ולא כתב שמן הרבה

והא דתניא החושש בגרונו לא יערענו תחלה בשבת בשמן אבל נותן שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע התם אתא לאורויי רבותא דאפילו בנותן שמן הרבה לא אסרינן ליה בשבת מטעמא דמיחזי כרפואה אבל לענין ברכה אפילו בשמן מועט מברך בורא פרי העץ דכיון דחושש בגרונו השמן הוא העיקר

אליה רבה סימן רב

ואם נותן בו שמן מעט ושותהו לרפואה כתב הב"ח דלכו"ע מברך בורא פרי העץ, ומוחק תיבת הרבה שכתב הטור ונמשכו אחריו כל האחרונים. ולענ"ד צ"ע דהא בש"ס דף ל"ו [ע"א] פריך אי שתיא ליה ע"י אניגרון א"כ הוי ליה האניגרון עיקר, ומשני הכא במאי עסקינן בחושש בגרונו, פירש"י וצריך לתת בו שמן הרבה דהוי ליה שמן עיקר ואניגרון טפל ע"כ, משמע שהרפואה הוא דווקא ע"י שמן הרבה ולכן הוי ליה שמן עיקר, וכן משמע בתשב"ץ [קטן] סימן שכ"ב

Les mots du jour à apprendre :

Gorge	גָרוֹן
Il vient nous enseigner	קמ"ל = קָא מְשַׁמְעָ לָן
Profit	הַנְּאָה

Bon Limoud sur Matmidim !